

Sanomalehtiyhtiöiden johto arvioi julkista keskustelua kriittisesti

Media-alan tutkimussäätiö myönsi apurahan maisteritutkielmalle, jossa tarkasteltiin sanomalehtimedioiden yhteiskunnallista jälkeä sanomalehtiä julkaisevien mediayhtiöiden ylimmän johdon näkökulmasta. Tutkielmaa varten haastateltiin Suomen neljää edustajaa viidestä suurimmasta sanomamediayhtiöstä. Haastateltavat toimivat joko mediat omistavien konsernien toimitusjohtajina tai hallituksen puheenjohtajina. Haastatellut eivät asemansa johdosta puutu lehtimedioidensa journalistiseen päivittäiseen johtamiseen. Haastattelut toteutettiin syksyn 2025 aikana.

Sanomalehtimedioiden muodostama julkinen keskustelu nähtiin yleisesti ottaen kovana ja osin liian kovana. Johtajat totesivat, että sanomalehdet toimivat varsin yhtenäisesti. Yhden lyömää leimaa on muiden vaikea lähteä haastamaan. Yksi haasteltu tiivisti, että hänen silmiinsä mediat toimivat laumana ja pyrkivät lyömään toinen toistaan kovemmin. Tällöin sivistys jää toisinaan toiseksi, vaikka ylilyöntejä pyritäänkin välttämään.

Johtajien mielestä olisi toivottavaa, että julkinen keskustelu muuttuisi tavoitteellisuutta ja yhtenäisyyttä edistävämmäksi. Haasteena nähtiin kuitenkin journalismiin puuttuminen, mikä on vastoin journalistista integriteettiä. Haasteeksi nousivat myös teeman kysynnän riittävyys sekä mediakentän yhteisen sopimisen vaikeus, mikäli teemasta haluttaisiin sanomalehtikentän yhteinen. Tavoitteellisuus voisi vaikuttaa Suomen taloudelliseen menestykseen, yhteiskunnalliseen kehitykseen ja tehostaa myös politiikkatoimien toimeenpanokykyä. Keskustelun muuttuminen yhtenäisyyttä edistävämmäksi voisi estää polarisaation kehittymistä ja vaikuttaa kansaa yhdistävästi viestinnän toimiessa yhtenäisyyttä tai erillisyyden kokemusta luovana symbolisena prosessina.

Osa haastatelluista toi esiin, että mediayhtiöiden strateginen painotus on muuttunut. Aikaisemmin on arvotettu yksittäisten juttujen näkyvyyden maksimointia, kun taas nyt nämä haastatellut kertoivat arvottavansa kokonaisuutta, josta tilaaja on valmis maksamaan. Pitkällä aikavälillä strateginen muutos voi vaikuttaa julkisen keskustelun kovuutta vähentävästi juttujen huomiohakuisuuden mahdollisesti vähentyessä. Painotus siirtyy lehden tuottamaan lisäarvoon sen lukijalle.

Voisiko medioiden katsantokannan avartaminen vauhdittaa kehitystä Suomessa?

Sanomalehtimedioiden ensisijainen tehtävä on toimia vallan vahtikoirana ja moniääninen lehdistö toimii demokratian toteutumisen keskeisenä edellytyksenä. Rooli toistaa julkisuutta sekä tilana että prosessina. Voidaan kuitenkin kysyä, että onko roolin selkeä korostuminen ja samanaikainen kova julkinen keskustelu johtaneet lehtimedioiden epäkohtia jahtaavaksi räksyttäväksi rakiksi jylhästi jyrähtävän vahtikoiran sijaan. Roolin korostumisella voi olla myös vaikutusta lehtimedioiden näkökulmaan: jos vahditaan yksittäisiä tapahtumia, voi laajempi arvo- ja tavoitekeskustelu jäädä käymättä. Roolin korostuminen ja sanomalehtimedioiden luoma julkinen kova keskustelu voivat vaikuttaa

esimerkiksi kansalaisten halukkuuteen pyrkiä poliittisiksi toimijoiksi. Mikäli julkisuuteen ei haluta, voivat myös julkisuuteen päätyvät ideat ja siten keskustelupohja kaventua.

Suomalaiset ovat kansainvälisesti vertaillen poikkeuksellisen kiinnostuneita paikallisista uutisista. Paikallisuuden tärkeys toistui myös yhtiöiden johdon kommentteissa. Teeman yhteydessä ilmeni myös huolta paikallismedioiden säilyvyydestä ja erityisesti julkisen vallan valvomisen tulevaisuudesta pienemmissä kunnissa. Suomalaisten erityinen kiinnostus paikallisuutisiin voi johtaa ajattelun kutistumiseen. Alkujaan sanomalehtimediat ovat toimineet ajattelun avartamisen ja kauppasuhteiden edistämisen näkökulmista käsin, joten kyseessä on merkittävä kehän supistuminen lähemmäksi omaa itseä.

Sanomalehtien tuoma lisäarvo yhteiskunnalle riippuu niiden vaikuttavuudesta ja joidenkin tutkimusten mukaan levikkien sijaan yhtiöiden tulisi tarkastella vaikuttavuutta. Vaikuttavuuden mittarointi voi kuitenkin olla haastavaa.

Lehtimedioiden omistajat suhtautuvat omistukseensa pääosin sijoituksena, josta saatavat tuotot halutaan pitkällä aikavälillä maksimoida. Johtajat kertoivat, ettei omistus vaikuta lehden sisältöön tai sen tematiikkaan. Sen sijaan osa johtajista koki, että toimittajien oma agendajournalismi on lisääntynyt.

Johtajat kokivat tarpeelliseksi kansallisen mediapolitiikan, jolla turvataan medioiden kansainvälisiä tekijänoikeuksia, jakelua ja lehtien moninaisuutta kotimaisessa omistuksessa.

Johtajien henkilökohtaiset toiveet liittyivät yhtiöiden kestäväan johtamiseen taloudellisesti kannattavasti. Lisäksi ilmeni toiveita elinvoiman vahvistamisen, tasa-arvon sekä ympäristön ja urheilun edistämisen suhteen. Johtajien elinvoimaan liittyvät intressit voivat vaikuttaa näkemykseen siitä, että julkisen keskustelun tulisi olla tavoitteellisempaa.

Maisteritutkielma on tarkastusprosessin loppuvaiheessa tiedotteen julkaisuhetkellä.

Lisätietoja

Kirsi Huusko, 040 355 6629